26-мӗш çул тухать. Хакӗ 20 пус.

1943
ФЕВРАЛЬ
28
ВЫРСАРНИКУН
48(6285) №

Чӑваш Коммуни

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАÇАЧӖ

Трахомӑпа кӗрешессине татӑклӑн вӑйлатар

Патша Российӗнче чӑваш халӑхӗ культурӑсӑр та чухӑн пурӑннӑ. Çакӑ вара халӑха пуçӗпех пӗтсе ларасси патне илсе пынӑ, çавна пула трахома чирӗ ӗмӗртен сарӑлса пынӑ. Вырӑнӗ-вырӑнӗпе трахома чӑвашсем хушшинче 70—75 процента çити сарӑлнӑ пулнӑ. Хальхи республикӑн территорийӗ пулса тӑракан таврара трахомлисен йышӗ 300 пин çынран та иртнӗ. Трахомӑпа асапланакансене сыватассишӗн патша влаçӗ тӑрӑшман, пиншер çын ӗмӗрлӗхех суккӑр пулса юлнӑ.

Октябрьти революци чуралӑх сӑнчӑрне çапса аркатса, халӑхсене ирӗке кӑларчӗ. Революци пулнӑранпа, партипе совет правительстви ӗççыннисен сывлӑхӗсемшӗн тимлӗн тӑрӑшнине пула, чӑваш халӑхӗ хӑйӗн ӗмӗрхи инкекӗпе—трахомӑпа кӗрешме майсем тупрӗ. Трахомӑпа кӗрешес ыйтӑва пирӗн çӗршывра государствӑн пысӑк задачи вырӑнне хунӑ. Правительство çав йывӑр инкеке пӗтерме пур условисене те туса пачӗ.

Профилактика енӗпе пысӑк ӗçсем туса пынипе тата трахомӑран организованно сыватса пынипе республикӑра пысӑк çитӗнӳсем тунӑ. 1928 çулта трахомлисен шучӗ 47 процент пулнӑ пулсан, 1940 çул тӗлне çав хисепе 10 процента çити чакарнӑ. Çав çулсем хушшинче 300 пин çынна ытла трахомӑран сыватнӑ. Çакӑ питех те пысӑк çар тӑван çӗршыва геройла хӳтӗлекенсен тата тылри ӗç резервӗсен речӗсене çӗнӗ йыш пулса хутшӑнчӗ.

Совет халӑхӗ Германи фашизмне хирӗç отечественнӑй вӑрçӑ туса пынӑ вӑхӑтра трахомӑпа кӗрешессине кайри вырӑна лартнине ниепле те тӳсме çук. Чӑваш республикинче трахома халӗ те-ха массӑллӑ чир пулса тӑрать. Хамӑрӑн совет çӗршывне çӑлса хӑварассишӗн, юнлӑ фашизма хирӗç пыракан вӑрçӑ мӗнпур вӑйсене мобилизацилеме, кашни совет çыннинчен ӗçлеме пултарнӑ таранах ӗçлеме ыйтать. Акӑ мӗншӗн ӗнтӗ кашни совет гражданинӗн сывлӑхӗшӗн кӗрешни—хамӑрӑн воинсен пысӑк пахалӑхӗшӗн, хӗçпӑшалпа боеприпассем туса кӑларассине ӳстерессишӗн, фронтпа тыл валли ялхуçалӑх продукчӗсем ытлӑн-çитлӗн туса парассишӗн кӗрешни пулса тӑрать.

Сывлӑха сыхлав органӗсем, районри тата ялсенчи Советсен исполкомӗсем çак ӗçшӗн хӑйсен ответлӑхне ӑнланса илнӗ-и-ха? Тӳрех калamалла, çакна ӑна пурте тивӗçлипех ӑнланса илмен-ха. Чылай районсенче трахомӑпа кӗрешес ӗçе питӗ вӑйсӑрлатса янӑ. Трахомӑна хирӗç профилактикӑллӑ мерӑсем тата анлӑ пропаганда туса пырас ӗçе ялти интеллигенципе общественноçӑн массине кирлӗ таран явӑçтарман. Трахом пункчӗсен ӗçӗсене участокри врачсем енчен тӗрӗслесе тӑрассине йӗркелемен. Трахомлисене тата трахомӑна хирӗç туса ирттерекен мероприятисене начар шута илсе пыраççӗ. Шкул ачисем хушшинче трахомӑран сыватас ӗçе тӳсме çук начар йӗркеленӗ. Хӑшпӗр районсенче призывниксене трахомӑран сыватассине те манӑçа хӑварнӑ. Çавӑн пек районсен шутне Вӑрнар, Октябрьски тата ытти районсене кӗртме пулать. Шӑмӑршӑ, Шӑхасан, Элӗк районӗсенчи здравотделсемпе военкоматсем çав питех те кирлӗ ӗçрен аяккалла пӑрӑнса тӑнӑ.

Массӑллӑ-ӑнлантаруллӑ ӗçе тата ытти тӗрлӗ профилактикӑллӑ ӗçсене вӑйсӑрлатнине пула вырӑнӗ-вырӑнӗпе трахома çӗнӗрен сарӑлни, трахомпа чирлисен хисепӗ ӳсни сисӗнет. Çапла, сӑмахран, Комсомольски районра 1942 çулта 119 çын, Елчӗк районӗнче 138 çын трахомӑпа çӗнӗрен чирленине палӑртнӑ. Çав районсенче трахома уйрӑмах вӑйлӑн сарӑлнӑ, çавӑнпа та Елчӗк тата Комсомольски районсенчи организацисен трахомӑпа кӗрешес ӗç çине тимлӗрех çавӑрӑнса пӑхмалла пек. Анчах та çакӑ вӑл курӑнмасть.

Вӑрçӑ трахомӑна пӗтерес тӗлӗшпе татӑклӑ мерӑсем йышӑнма ыйтать. Çак ӗçе медицина работникӗсене кӑна мар, мӗнпур партипе совет тата обществӑллӑ организацисене хутшӑнтармалла.

Чи малтанах трахомӑпа кӗрешекен учрежденисене тата куç больницисене йӗркеллӗн ӗçлеме пур условисене те туса памалла, вӗсене вутӑ хатӗрлесе памалла, хуçалӑх тата медицина инвентарӗсем памалла, вӑхӑтра укçа парса тӑмалла. Трахома тӗлӗшпе массӑллӑ-профилактикӑллӑ мероприятисем туса пыма ялти мӗнпур культурӑллӑ вӑйсене явӑçтармалла, трахомлисене пурне те сыватас ӗçе хутшӑнтарас тӗлӗшпе сывлӑх ӗç учрежденийӗсене куллен пулӑшса тӑмалла. Трахомпунктсене тата куç лечебницисене пурне те ӗçлеттермелле, вӗсене тивӗçлӗ кадрсем парса çирӗплетмелле, чи малтан медработниксен вырӑнти ирӗклӗ кадрӗсемпе туллин усӑ курмалла.

Ялти участоксенчи врачсенчен трахомпунктсен ӗçне куллен ертсе тата тӑтӑшах тӗрӗслесе тӑма ыйтмалла. Трахомпунктсен мӗнпур профилактикӑллӑ тата сыватас ӗçне йӗркелессишӗн ответлӑха ялти участоксенчи врачсем çине хумалла. Медицина работникӗсене пулӑшма РОКК организацийӗсен активне анлӑн явӑçтармалла.

Чӑваш АССР Наркомздравӗн трахомпа кӗрешес ӗçе оперативлӑн ертсе пымалла. Чӑваш республикинчи института трахомӑпа кӗрешес ӗçӗн организациллӗ-методикӑллӑ чӑн-чӑн центрӗ туса хумалла. Трахоминститут вӑрçӑ вӑхӑтӗнче трахомӑна пӗтерес ӗçре трахомӑпа кӗрешекен вырӑнти мӗнпур учрежденисене практикӑллӑ анлӑ пулӑшу парса тӑма тивӗçлӗ. Институтӑн научнӑй вӑйӗсене трахомӑпа кӗрешекен кадрсем хатӗрлес ӗçре ӗçлеттермелле.

Паян пирӗн республикӑри общественность Чӑваш республикинчи трахоматознӑй институтӑн научнӑй руководителӗ пулса тӑракан медицина наукисен докторӗн—Алексей Степанович Чемолосов профессорӑн ӗçӗсене чыслать. Нумай çул хушши врач ӗçӗнче тата наукӑпа медицина енӗпе ӑнӑçлӑн ӗçленӗшӗн тата трахомӑпа кӗрешес ӗçре пысӑк та тава тивӗçлӗ ӗçсем тунӑшӑн СССР Верховный Совет Президиумӗ А. С. Чемолосова Ӗçлӗх Хӗрлӗ Ялав орденӗпе наградӑларӗ.

Çакӑ ӗнтӗ вӑл пирӗн партипе правительство трахомӑпа кӗрешес ӗç çине питех те тимлӗн çавӑрӑнса пӑхнине татах та тепӗр хут кӑтартса парать.

Чӑваш республикинчи медицина работникӗсемпе РОКК организацийӗсен тивӗçӗ, ялти коммунистсемпе комсомолецсен тивӗçӗ, çавӑн пекех тата ялти мӗнпур интеллигенцин тивӗçӗ—патша саманинчен юлнӑ ылханлӑ чирпе, трахомӑпа, татӑклӑн кӗрешме ӗççыннисен анлӑ массисене çӗклесси пулса тӑрать.

МУСКАВ, КРЕМЛЬ

Иосиф Виссарионович СТАЛИНА

Чӑваш республикинчи Улатӑр районӗнчи «Путь Ильича» колхоз тата колхозниксемпе колхозницӑсем, ялхуçалӑх çулне ӑнӑçлӑн вӗçлесе, государство умӗнчи хӑйсен обязательствисене пӗтӗмӗшпех пурнӑçа кӗртсе, нимӗç фашисчӗсен вӑрӑ-хурахӗсене татӑклӑнах çапса аркатассине васкатас тесе танксен «Колхозник Чувашии» колоннине тума 1.000.000 тенкӗ укçа пачӗç. Пирӗн колхоз колхозникӗ Степан Яковлевич Митин, хӑйӗн ывӑлӗпе хӗрне Хӗрлӗ Çар ретне янӑскер, хӑй перекетлесе хӑварнӑ укçаран 60.000 тенкӗ пачӗ.

Пирӗн укçапа тунӑ танксем нимӗç захватчикӗсене хӑвӑртрах çӗмӗрсе тӑкма тата пирӗн таса çӗре фашистла ирсӗрсенчен пӗтӗмӗшпех тасатма пулӑшӗç тесе эпир çирӗппӗн шанса тӑратпӑр.

Нумай çулсем хушши пурӑнма ыра сунатпӑр, Иосиф Виссарионович.

Нимӗç оккупанчӗсене вилӗм!

«Путь Ильича» колхоз председателӗ ЯБЛОНСКИЙ.

Пуçламӗш парторганизаци секретарӗ ТИТОВА.

Чӑваш республикинчи Улатӑр районӗнчи „Путь Ильича“ колхоз

Колхоз председательне ЯБЛОНСКИЙ юлташа
Пуçламӗш парторганизаци секретарьне ТИТОВА юлташа

«Путь Ильича» колхоз колхозникӗсемпе колхозницисене, танксен «Колхозник Чувашии» ятлӑ колоннине тума 1.000.000 тенкӗ пухнӑскерсене, — манран тӑванла салам калӑр тата Хӗрлӗ Çар ячӗпе тав тӑвӑр.

И. СТАЛИН.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМӖН УКАЗӖ

Алексей Степанович ЧЕМОЛОСОВ профессора Ӗçлӗх Хӗрлӗ Ялав орденӗпе наградӑласси çинчен

Врач ӗçӗнче тата медицина наукинче нумай çулсем хушши тухӑçлӑн ӗçленӗшӗн тата трахомӑна хирӗç кӗрешес ӗçри тава тивӗçлӗ пысӑк ӗçсемшӗн, çуралнӑранпа 75 çул тултарнӑ майпа, Алексей Степанович Чемолосов профессора Ӗçлӗх Хӗрлӗ Ялав орденне парса наградалас.

СССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиумӗн Секретарӗ А. ГОРКИН.

Мускав, Кремль. 1943 çулти февралӗн 22-мӗшӗ.

* * *

Шупашкар, Трахоматознӑй институт

Алексей Степанович ЧЕМОЛОСОВА

Правительствӑн пысӑк наградине илнӗ ятпа саламлатӑп. Сире сывлӑх, вӑй-хал тата малашнехи усӑллӑ ӗçре ӑнӑçлӑх сунатӑп.

СССР Сывлӑха Сыхлав Халӑх Комиссарӗ МИТЕРЕВ.

Шупашкар,

Алексей Степанович ЧЕМОЛОСОВ профессора

Правительствӑн пысӑк наградине илнӗ ятпа хӗрӳллӗн саламлатӑп. Тӑван çӗршывшӑн тӑвакан малашнехи пархатарлӑ ӗçре Сире çирӗп сывлӑх тата вӑй-хал сунатӑп.

РСФСР Сывлӑха Сыхлав Халӑх Комиссарӗ ТРЕТЬЯКОВ.

Чӑвашсен Трахоматознӑй институчӗ

Алексей Степанович ЧЕМОЛОСОВ профессора

Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗ Сире çуралнӑранпа 75 çул тултарнӑ ятпа, врач пулса тата медицина наукинче нумай çулсем хушши тухӑçлӑн ӗçленӗшӗн, трахомӑна хирӗç кӗрешес ӗçре тава тивӗçлӗ пысӑк ӗçсем тунӑшӑн Ӗçлӗх Хӗрлӗ Ялав орденӗ илнӗ ятпа ыра сунса саламлаççӗ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗ Сире нумай çулсем хушши пурӑнса тӑван çӗршыва усӑллӑн ӗçлеме ыра сунаççӗ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗ.
ВКП(б) Чӑваш Обкомӗ.

Хаклӑ Алексей Степанович!

Чӑваш АССР Сывлӑха Сыхлав Халӑх Комиссариачӗпе «Медсантруд» Союзӗн Обкомӗ сире юбилей кунӗ ячӗпе—çуралнӑранпа 75 çул, врач ӗçӗнче тата медицина наукинче ӗçлеме пуçланӑранпа 50 çул тултарнӑ ятпа хӗрӳллӗн саламлаççӗ.

Эсир ертсе пынипе Чӑвашсен трахоматознӑй институчӗ трахомӑпа кӗрешес тӗлӗшпе пысӑк ӗç туса ирттерчӗ. Эсир хӑвӑрӑн мӗнпур вӑй-халпа пӗлӗвӗре трахомӑпа кӗрешме пысӑк квалификациллӗ кадрсем хатӗрлес тата Чӑваш республикинчи ӗççыннисене квалификациллӗ пулӑшу парас ӗçе хыврӑр.

Сирӗн ӗçӗре ССР Союзӗн Правительстви пысӑккӑн хакларӗ, Сире Ӗçлӗх Хӗрлӗ Ялав орденӗпе наградӑларӗ.

Ӗççыннисен ыра пурнӑçӗшӗн малашне те нумай çулсем хушши вӑйлӑн ӗçлеме сывлӑх сунатпӑр.

Чӑваш АССР Сывлӑха Сыхлав Халӑх Комиссариачӗ.

«Медсантруд» Союзӗн Обкомӗ.

Мухтавлӑ юбилей

Профессор Алексей Степанович Чемолосов—чӑвашсен трахоматознӑй институчӗн научнӑй руководителӗ çуралнӑранпа 75 çул тултарчӗ, вӑл врач пулса тата педагог пулса ӗçлеме пуçланӑранпа 50 çул тултарчӗ. Паян пирӗн республикӑри пӗтӗм общественность çак юбилея паллӑ туса ирттерет.

Хисеплӗ юбилярӑн пурнӑçӗ вӑрӑм та пуян, вӑл тӳрӗ кӑмӑлпа тата хӗрӳллӗн ӗçленипе тулса тӑрать.

Алексей Степанович 1868 çулти февралӗн 21-мӗшӗнче Новгород хулинче çуралнӑ, унтах вӑтам шкулран вӗренсе тухнӑ. 1891 çулта вӑл Петербург хулинче çар медицинин академине лайӑх паллӑсемпе вӗренсе тухнӑ. Кунта вара вӑл Петербургри Тинӗс госпиталӗнче куç чирӗсем енӗпе специалист пулса ӗçлеме тытӑннӑ, çавӑн пекех Петербургри портра тата куç больницинче ӗçленӗ.

1899 — 1900 çулсенче Алексей Степанович ютçӗршывсене научнӑй командировкӑна кайнӑ, Парижри, Венӑри, Прагӑри, Гейдельбергри, Берлинри, Марбургри тата ытти хуласенчи специалистсем патӗнче ӗçленӗ. Ютçӗршывсенчен таврӑннӑ хыççӑн 1900 çулта Алексей Степанович çар медицинин академинче приват-доцент званине илнӗ.

Столицӑра ӗçлесе пурӑннӑ чухне Алексей Степанович ялти ӗççыннисен массипе пӗрмаях çыхӑнса тӑнӑ. 1901 çултан пуçласа 1915 çула çити вӑхӑтра вӑл кашни çулах каникул вӑхӑтӗнче ялсене тухса кайнӑ, куç чирӗпе кӗрешекен отрядсене ертсе пынӑ, „чи чухӑн халӑха тӳлевсӗрех“ пулӑшу панӑ.

1918 çулта флотри ӗçрен тухса, Алексей Степанович Украинӑри Хирель хулине куçнӑ. Унта вӑл вырӑнти больницӑра ӗçленӗ. 1923 çулта конкурс йӗркипе Чемолосов юлташ Смоленскри медицина институтӗнче куç чирӗсен кафедрине йышӑннӑ. Кунта вӑл 13 çул хушши ӗçленӗ, ӑна студентсемпе вырӑнти халӑх хисепленӗ. 1936 çулта Алексей Степановича Шупашкара ӗçлеме чӗннӗ, вӑл Шупашкара ӗçлеме килнӗ те трахоматознӑй института ертсе пыма тытӑннӑ. Куç чирӗсене хирӗç, уйрӑмах патша стройӗ хӑварнӑ ылханлӑ чире—трахомӑна хирӗç кӗрешме квалификациллӗ кадрсем хатӗрлес тӗлӗшпе çине тӑрса ӗçленӗ. Алексей Степанович ертсе пынипе, институт организаципе практика енӗпе тата наука енӗпе вӑйлӑн ӗçлеме тытӑннӑ, врачсем çырнӑ научнӑй статьясен икӗ сборникне кӑларнӑ. Отечественнӑй аслӑ вӑрçӑ кунӗсенче институт Алексей Степанович ертсе пынипе хӑйӗн ӗçне урӑхлатса çӗнетрӗ, вӑл фронтри пек ӗçлеме тытӑнчӗ, пирӗн мухтавлӑ Хӗрлӗ Çар боецӗсемпе командирӗсен куç чирӗсене хирӗç кӗрешме тытӑнчӗ.

Алексей Степанович куç чирӗсем çинчен çырса 60 ытла кӗнеке кӑларнӑ.

Унӑн тухӑçлӑ ӗçне шута илсе, Алексей Степановича правительство тата обществӑллӑ организацисем пӗр хут кӑна мар наградӑсем панӑ тата унӑн ӗçне ырланӑ. Ӑна „Отличнику здравоохранения“ значокпа наградӑланӑ. Смоленскри медицина институтӗнче А. С. Чемолосов профессор ячӗпе студентсене стипенди памалла тунӑ. Çак кунсенче профессор Чемолосова Ӗçлӗх Хӗрлӗ Ялав орденне панӑ.

Пысӑк культурӑллӑ, авторитетлӑ учитель-врача — хисеплӗ Алексей Степановича нумай çулсем хушши пурӑнма сывлӑх сунатпӑр, пирӗн хаклӑ тӑван çӗршывшӑн нумай çулсем хушши усӑллӑн ӗçлеме ыра сунатпӑр.

В. Обухов.

ЧӐВАШ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМӖН УКАЗӖ

Алексей Степанович ЧЕМОЛОСОВ профессора Чӑваш АССР наукӑсен тава тивӗçлӗ деятелӗн званине парасси çинчен

Медицина наукинче 50 çул ӗçленине шута илсе, трахомӑна хирӗç кӗрешес ӗçре уйрӑмах паллӑ тава тивӗçлӗ ӗçсем тунӑшӑн Алексей Степанович Чемолосов профессора Чӑваш АССР наукӑсен тава тивӗçлӗ деятелӗн званине парас.

Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ З. АНДРЕЕВА.

Чӑваш АССР Верховный Совет Президиум Секретарӗн ӗçӗсене тӑваканӗ А. ИЗМАЙЛОВ.

Шупашкар хули, 1943 çулти февралӗн 27-мӗшӗ.

Алексей Степанович ЧЕМОЛОСОВ профессора

Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗ Эсир çуралнӑранпа 75 çул тата медицина наукинче ӗçлеме пуçланӑранпа 50 çул тултарнӑ кун Сире сывлӑх сунса саламлать.

Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗ халӑх сывлӑхне сыхлас тӗлӗшпе нумай çулсем хушши ӗçлеме сире сывлӑх сунать.

Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗ.

Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗн Хисеплӗ грамотисене пани

Кӑçалхи февралӗн 24-мӗшӗнче Канашри вагонсем юсакан заводӑн клубӗнче Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ З. А. Андреева юлташ чугунçул училищисенчи ӗçре уйрӑмах палӑрнӑ мастерсене тата вӗренекенсене Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗн Хисеплӗ грамотине пачӗ.

Кадрсем хатӗрлес тӗлӗшпе ӑнӑçлӑн ӗçленӗшӗн Канашри чугунçул училищинчи старши мастер С. О. Абрамов тата мастер Н. Г. Наливайно юлташсене грамота панӑ. Производство ӗçӗнче çитӗнӳсем тунӑшӑн Канашри чугунçул училищинче вӗренекенсем — Б. П. Дубровский, А. Е. Егорова, Р. К. Желток, Е. А. Ожогина, Д. Т. Чураков юлташсем грамотӑсем илчӗç. Пысӑк награда пани çине ответлесе, А. Егорова юлташ большевиксен партине тата Совет правительствине хӑйӗн ӗçне пысӑка хурса хакланӑшӑн тав турӗ. Вӑл малашне ӗç нормине 200—300 процент таран тултарса пыма сӑмах пачӗ тата училищӗри мӗнпур çамрӑксене хӑй пек ӗçлеме чӗнчӗ.

Пысӑк награда илнӗ ятпа Б. П. Дубровский юлташ çапла каларӗ:

— Мӗнпур этемлӗх курайман ылханлӑ тӑшмана хӑвӑртрах çапса аркатас тесе, эпӗ фронтшӑн татах та лайӑхрах ӗçлеме сӑмах паратӑп, — терӗ.

Наливайко мастер Хисеплӗ грамота илсе, хӑйӗн опытне çамрӑксене малашне татах та тимлӗнрех парса пыма пулчӗ. Çамрӑксем, терӗ вӑл, хӑйсен ӑста аллисемпе тӑшмана аркатма хӑватлӑ хӗçпӑшал туптаса пырӗç, татӑклӑ çӗнтерӳ тӑвас сехете çывхартӗç.

Унтан Улатӑрти чугунçул училищинчи мастерсемпе вӗренекенсене грамотӑсем панӑ. Вӗренӳпе производство ӗçӗнче çитӗнӳсем тунӑшӑн Н. П. Кузнецов, Т. П. Метельникова юлташсене грамотӑсем панӑ. Кадрсем хатӗрлес тӗлӗшпе ӑнӑçлӑн ӗçленӗшӗн мастерсем — Г. А. Дохленко, Г. М. Сапунов, А. С. Шангин тата старши мастер П. Г. Сударчиков юлташсем грамота илчӗç.

Дохленко юлташ, награда илнисен ячӗпе сӑмах тухса каларӗ.

Çавӑн пекех тата ялхуçалӑх производствине ӑнӑçлӑн ертсе пынӑшӑн ВКП(б) Канаш райкомӗн секретарьне А. И. Добродушев юлташа та Хисеплӗ грамота панӑ.

Юлашкинчен наградӑланисене саламласа, Чӑваш АССР Верховный Совет Президиумӗн Председателӗ Андреева юлташ сӑмах каларӗ. Вӑл хӑйӗн сӑмахӗнче ӗçпе вӗренӳре малашне татах та пысӑкрах çитӗнӳсем тӑвассишӗн кӗрешме чӗнчӗ.

Пирӗн республика шефа илнӗ чаçран килнӗ саламлӑ телеграмма

Пирӗн республика шефа илнӗ чаçрен ВКП(б) Обкомӗн секретарӗ Чарыков, ЧАССР Верховный Совет Президиумӗн председателӗ Андреева тата ЧАССР Совнарком председателӗ Матвеев юлташсен ячӗпе саламлӑ телеграмма килнӗ. Телеграммӑра çапла çырнӑ:

«Боецсем, командирсемпе политработниксем орденлӑ Чӑваш республикинчи ӗççыннисене хӗрӳллӗ салам яраççӗ тата пирӗншӗн тӑрӑшнӑшӑн тав тӑваççӗ. Хӗрлӗ Çар социализмлӑ тӑван çӗршыва тата халӑха пӗтӗм чӗререн парӑнса юратса тӑрать, Тироль ефрейторӗн, мухтанчӑк Гитлерӑн суйласа илнӗ войскисене çӗмӗрсе тӑкас кӑмӑлпа пурӑнать, вӑл войскӑсене çӗнӗрен те çӗнӗрен пыра-пыра çапать. Хӗçпӑшал тытнӑ пирӗн тӑвансен ӑнӑçӑвӗсем пирӗн çӗршыври ӗççыннисен паттӑр ӗçӗпе тачӑ çыхӑнса тӑраççӗ. Танксен «Колхозник Чувашии» тата «Тракторист Чувашии» колоннисене тума хӑйсем перекетленӗ укçаран 60 миллион тенкӗ ытла пухса тата Хӗрлӗ Çар фондне 120.000 пӑт ытла тырӑ парса, пирӗн çулпуçӑн тата полководецӑн Сталин юлташӑн саламӗпе Хӗрлӗ Çар тав тунине икӗ хут илме тивӗçлӗ пулнӑ орденлӑ Чӑваш республикинчи ӗççыннисемпе эпир мухтанатпӑр. Сирӗн ӗçсем пире тискер фашизма хирӗç кӗрешсе çӗнӗ паттӑр ӗçсем тума хавхалантараççӗ.

Чӑваш республикинчи ӗççыннисем, эпир сирӗн умра çапла тупа тӑватпӑр: этемлӗхӗн ылханлӑ тӑшманне хирӗç çапӑçса, хамӑрӑн тӑван çӗршывӑн никама пӑхӑнманлӑхӗшӗн пыракан кӗрешӳ витӗр эпир хамӑрӑн боевой ялавсене чыслӑн йӑтса тухӑпӑр.

Сывӑ пултӑр Хӗрлӗ Çар тата унӑн Главнокомандующийӗ Сталин юлташ!

Сывӑ пулччӑр орденлӑ Чӑваш республикинчи ӗççыннисем!

Сывӑ пултӑр Хӗрлӗ Çар 25 çул тултарни!

Часть командирӗ ЕРОХИН».

Финанспа банк работникӗсен Пӗтӗм Союзри социализмлӑ ӑмӑртӑвӗн итогӗсене пӑхса тухнӑ

СССР Государство Банкӗн правленийӗпе Финанспа банк работникӗсен профсоюзӗн Центральный Комитечӗн президиумӗ госбанк конторисемпе отделенийӗсен 1942 çулхи IV-мӗш кварталти социализмлӑ ӑмӑртӑвӗн итогӗсене пӑхса тухнӑ.

Вӗсем государство банкӗн Чӑваш республикинчи контори (управляющийӗ Захаров) 1942 çулӑн IV-мӗш кварталӗнче хӑйӗн ӗçне малалла лайӑхлатса пынине палӑртнӑ.

Пӗтӗм Союзри социализмлӑ ӑмӑртура мала тухнӑшӑн виççӗмӗш премипамалла тунӑ госбанк отделенийӗсем хушшинче Госбанкӑн пирӗн республикӑри Сӗнтӗрвӑрринчи отделенийӗ (управляющийӗ И. Филимонов юлташ) пур. Ӑна 15.000 тенкӗ премипамалла тунӑ.

Танксемпе самолетсем тума республикӑра пӗтӗмпе 64.412.000 тенкӗ пухнӑ

Государство банкӗн Чӑваш республикинчи контори пӗлтернӗ тӑрӑх, февралӗн 26-мӗшӗ тӗлне республикӑра танксемпе самолетсем тума пӗтӗмпе 64 миллион та 412 пин тенкӗ укçа пухнӑ.

Улатӑр районӗ çак ӗç валли—4.486.000 тенкӗ, Пӑрачкав районӗ—3.726.000 тенкӗ, Чкаловски район—3.427.000 тенкӗ, Шупашкар районӗ—2.998.000 тенкӗ пухнӑ. Шупашкар хулинчи ӗççыннисем танксемпе самолетсем тума 3.226.000 тенкӗ панӑ, вӑл шутран 2.598.000 тенкине февраль уйӑхӗнче пухнӑ.

Совет Информаци Бюровӗнчен

Февралӗн 26-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Февралӗн 26-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем малтанхи еннеллех наступленилле ҫапӑҫусем туса пынӑ.

* * *

Февралӗн 25-мӗшӗнче пирӗн авиаци чаҫӗсем фронтӑн тӗрлӗ участокӗсенче нимӗҫсен 10 танкне тата войскӑсемпе грузсем турттарса пыракан 100 автомашинине ҫити пӗтерсе тӑкнӑ е сиенленӗ, артиллерин 5 батарейине пусарса лартнӑ, тӑшманӑн пӗр поездне ҫӗмӗрнӗ.

* * *

Дон ҫинчи Ростовран хӗвеланӑҫнерехре пирӗн войскӑсем тӑшман ҫине персе тӑнӑ. Пӗр участокра Н-ски чаҫӑн боецӗсем гитлеровецсем тӑракан вырӑна кӗрсе кайнӑ та вӗсене окопсемпе дзотсенчен хӗссе кӑларнӑ. Тӑшманӑн 100 салтакӗпе офицерне ытла пӗтерсе тӑкнӑ. Шултӑра калибрлӑ 3 пулемет, 9 автомат тата 86 винтовка тытса илнӗ.

* * *

Краматорская хулинчен кӑнтӑрхӗвеланӑҫнерехре пирӗн войскӑсем тӑшманӑн мотопехотипе тата танкӗсемпе вирлӗн ҫапӑҫнӑ. Хӑйсен малтан ҫухатнӑ позицийӗсене кирек мӗн пулсан та каялла тытса илес тесе, нимӗҫсем темиҫе хут та контратака тунӑ. Пӗр участокра гитлеровецсем, питех те пысӑк ҫухатусем тӳссе, пирӗн чаҫсем тӑракан вырӑна саваланса кӗнӗ. Хаяр ҫапӑҫу икӗ кун хушши пынӑ. Совет боецӗсем 1.000 гитлеровеца яхӑн вӗлернӗ, тӑшманӑн 22 танкне тата 52 автомашинине ҫунтарса янӑ е персе ҫӗмӗрнӗ, тӑшмана каялла чакарнӑ.

Совет летчикӗсем сывлӑшри ҫапӑҫусенче нимӗҫсен 15 самолетне персе ӳкернӗ.

* * *

Харьковран хӗвеланӑҫнерехре пирӗн войскӑсем малалла тапӑнса пынӑ, халӑх пурӑнакан темиҫе пункта тытса илнӗ. Ҫав пунктсемшӗн пынӑ ҫапӑҫусенче тӑшман пысӑк ҫухатусем тӳснӗ. Пирӗн боецсем пӗр участокра кӑна 300 гитлеровеца ҫити пӗтерсе тӑкнӑ, 8 оруди, 20 пулемет, нумай винтовка, боеприпассен складне апат-ҫимӗҫ складне, 17 трактор тата ытти трофейӑсем те тытса илнӗ. Обоянь хулинчен хӗвеланӑҫнерехре пирӗн чаҫсем тӑшманӑн хупӑрласа илнӗ группине пӗтерсе тӑкнӑ. Нимӗҫсен 400 салтакӗпе офицерне тыткӑна илнӗ.

* * *

Курскран хӗвеланӑҫнерехре пирӗн чаҫсем наступленилле ҫапӑҫусем туса пынӑ. Пӗр участокра тӑшманӑн икӗ батальона ҫити пехоти контратака тунӑ. Хирӗҫ пырса ҫапса, нимӗҫсене тытса чарнӑ, унтан вара вӗсене пысӑк ҫухатусем тӳстерсе каялла хӑваласа янӑ. Каялла чакакан тӑшмана хӑваласа пырса, пирӗн боецсем малалла куҫнӑ та халӑх пурӑнакан 4 пункта тытса илнӗ.

* * *

Кубань ҫинче пирӗн войскӑсем малалла тапӑнса пынӑ. Халӑх пурӑнакан пӗр пункт районӗнче пулса иртнӗ ҫапӑҫусенче совет подразделенийӗсем 17 оруди, 11 автомашина, минӑсен складне тата 100.000 патрон тытса илнӗ.

* * *

Минск облаҫӗнчи районсенчен пӗринче кӗрешекен партизансен отрячӗ пӗр чугунҫул станцине тапӑннӑ. Пуҫланса кайнӑ ҫапӑҫура партизансем 40 гитлеровеца вӗлернӗ. Совет патриочӗсем Германие яма хатӗрлесе хунӑ 18.000 пӑт тырра пӗтерсе тӑкнӑ. Минск облаҫӗнчи партизансен тепӗр отрячӗ нимӗҫсен 4 эшелонне ӳпӗнтерсе янӑ. 3 паровоз, горючи тултарнӑ 7 цистерна, салтаксем ларса пыракан 3 вагон тата ҫар техники тиенӗ 17 платформа ҫӗмӗрӗлнӗ.

* * *

Нимӗҫсен 227-мӗш пехотнӑй дивизийӗнчи 328-мӗш гренадерски полкӑн танксене хирӗҫ кӗрешекен 14-мӗш ротинчен тыткӑна лекнӗ обер-ефрейтор Эрих Пфальцграф пирӗн ҫар влаҫӗсене ҫакӑн пек заявлени панӑ: «Мана нимӗҫ ҫарне илнӗренпе эпӗ Голландире, Бельгире, Францире тата Российӑра пултӑм. Нимӗҫ салтакӗсем гражданла халӑха ҫаратнине тата мирлӗ ҫынсене вӗлернине куртӑм. Нимӗҫ офицерӗсем пур ҫӗрте те халӑха тискеррӗн тыткалаҫҫӗ. Российӑна хирӗҫ вӑрҫӑ пуҫлас умӗн салтаксене ҫапла каласа пачӗҫ: гражданла халӑхран никама та — арҫынпа хӗрарӑма та, ваттипе вӗттине те — шеллесе тӑмалла мар, терӗҫ. Офицерсем ҫапла каларӗҫ: «Эсир мӗн тери хаяррӑнтарах кӗрешетӗр, вырӑссем ҫавӑн чухлӗ хӑвӑртрах пирӗн ура айӗнче йӑваланса выртӗҫ», терӗҫ. Российӑна килсе кӗнӗ хыҫҫӑнах чуна ҫӳҫентерекен ӗҫсем пула пуҫларӗҫ. Салтаксем пӗтӗм ялсене вут тӗртсе ҫунтаратчӗҫ. Сехӗр хӑпнипе таракан ҫынсене пулеметсемпе персе вӗлеретчӗҫ, ҫав тараканнисем хушшинче хӗрарӑмсемпе ачасем те пулнине пӑхса тӑмастчӗҫ. Мирлӗ ҫынсене вӗлернине вӑрҫӑ районне «тасатни» тесе ят пачӗҫ. Эсэсовецсен пӗр батальонне Киев таврашӗнчи вырӑнсене «тасатма» задани панӑ пулнӑ, ҫав батальон вара вуншар пин ҫынна, ҫав шутра хӗрарӑмсемпе ачасене те, персе вӗлернӗ. Ҫавна курса эсэсовецсен те кӑмӑлӗсем пӑтраннӑ, вӗсенчен хӑшӗ-пӗри вара ҫынсене малалла массӑллӑн вӗлерсе пыма пултарайман. Ҫавӑнпа офицерсем, питӗ йышлӑ ҫынна часрах вӗлерсе пӗтерес тесе, вӑл ҫынсене минӑсем хурса тухнӑ ҫавра путӑка хӑваласа пухса, вӗсене сирпӗнтерсе яма хушнӑ. Пропаганда ротисем вилӗсен ҫав куписене фотографи аппаратӗпе ӳкерсе илнӗ, пленка ҫине ӳкернӗ, вӗсенчен кинофильмсем тунӑ. Унтан вара ҫав картинӑсене Германири тата вӑл оккупациленӗ ҫӗршывсенчи мӗнпур кинотеатрсенче нумай вӑхӑт хушши кӑтартнӑ, вӗсене вырӑссен тискер ӗҫӗсем тесе ят панӑ. Нимӗҫсен пур хаҫачӗсенче те ҫав вилӗсен ӳкерчӗкӗсене пичетленӗ, вӗсене совет войскисем вӗлернӗ тесе ӑнлантарнӑ. Анчах та эпир, салтаксем, нимӗҫ пропаганди, нимӗҫ войскисем вырӑссен ҫӗрӗ ҫинче тунӑ тискер ӗҫсене вырӑссем тунӑ пек кӑтартса, миллионшар ҫынна улталанине пӗлнӗ.

Февралӗн 27-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Февралӗн 27-мӗшӗ ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем малтанхи еннеллех наступленилле ҫапӑҫусем туса пынӑ.

* * *

Ворошиловградран кӑнтӑр-хӗвеланӑҫнерехре совет танкисчӗсем тӑшманпа ҫапӑҫса нимӗҫсен 6 танкне пӗтерсе тӑкнӑ тата тӑшманӑн пӗр батальон мотопехотине ҫапса аркатнӑ. Н-ски чаҫӑн боецӗсем малалла куҫса 3 противотанковӑй оруди, 11 станковӑй пулемет, радиостанци тата япаласен складне тытса илнӗ.

* * *

Краматорская хулинчен кӑнтӑрхӗвеланӑҫнерехре пирӗн войскӑсем тӑшманӑн танкӗсемпе тата пехотипе ҫапӑҫнӑ. Пӗр участокра нимӗҫсем, халӑх пурӑнакан пысӑк пункт патне ҫӗмӗрсе кӗресшӗн пулса, умлӑн-хыҫлӑн темиҫе хутчен контратака тунӑ. Пирӗн боецсем гитлеровецсен пур контратакисене те сирсе янӑ, нимӗҫсен 300 салтакӗпе офицерне ытла пӗтерсе тӑкнӑ. Тепӗр участокра пирӗн артиллери нимӗҫсен 14 танкне пӗтерсе тӑкнӑ. Тӑшманӑн танксем хыҫҫӑн пынӑ мотопехотине те чылай пысӑк ҫухатусем тӳстернӗ.

* * *

Харьковран хӗвеланӑҫнерехре пирӗн войскӑсем малалла тапӑнса пынӑ. Н-ски чаҫӑн боецӗсем вӑйлӑ ҫапӑҫура тӑшман хирӗҫ тӑнине ҫӗнтернӗ те халӑх пурӑнакан пӗр пункта ҫӗмӗрсе кӗнӗ, кӗске вӑхӑт хушши ҫапӑҫнӑ хыҫҫӑн вара ӑна тытса илнӗ. 3 оруди, 15 пулемет, 100 винтовка ытла тата снарядсем, минӑсем, патронсем нумай тытса илнӗ. Тепӗр участокра пирӗн танковӑй часть нимӗҫсен 4 танкне, 5 противотанковӑй орудине, 11 автомашинине пӗтерсе тӑкнӑ, тӑшманӑн пехотине пӗр рота таран вӗлерсе пӗтернӗ.

* * *

Курскран ҫурҫӗреллерехре Н-ски часть малалла куҫнӑ, халӑх пурӑнакан темиҫе пункта йышӑнса илнӗ. Тӑшманран 19 полевой тата 2 зенитнӑй оруди, 82 пулемет, 390 винтовка, 4 трактор, 136 лаша, 5.000 ещӗк патрон тата апат-ҫимӗҫ складне тытса илнӗ.

* * *

Орел облаҫӗнчи районсенчен пӗринче кӗрешекен партизансен отрячӗ нимӗҫ оккупанчӗсемпе ҫапӑҫса 95 гитлеровеца вӗлернӗ. Партизансем автоматлӑ тупӑ тата унӑн йышлӑ снарячӗсене, 3 станковӑй пулемет, 6 миномет, 450 мина, 50 винтовка тата темиҫе пин патрон тытса илнӗ.

* * *

Нимӗҫсен 299-мӗш пехотнӑй дивизийӗнчи 299-мӗш артиллери полкӗн 12-мӗш батарейин командирӗ обер-лейтенант Фридрих Хейкамп, Курскран ҫурҫӗреллерехре тыткӑна лекнӗскер, ҫапла каласа панӑ: «Сталинград патӗнче нимӗҫсен 6-мӗш армине пӗтерсе тӑкнӑранпа салтаксемпе офицерсем ҫаплах пусӑрӑнчӑк кӑмӑлпа ҫӳреҫҫӗ. Фронтӑн Курск участокӗнче те вырӑссем пире вӑйлӑн пыра-пыра ҫапрӗҫ. Юлашки ҫапӑҫусенче 299-мӗш дивизи хӑйӗн составӗн ҫурринчен кая мар ҫухатрӗ. Ӗлӗкрех эпир нимӗҫ войскисем Ростов—Харьков—Курск линийӗнче тытӑнса тӑма пултарӗҫ тесе шанса тӑраттӑмӑр. Ҫав шанчӑк пӗтсе ларчӗ. Пӗлтӗр нимӗҫ офицерӗсем Европӑра иккӗмӗш фронт тума пултарассине ӗненсех каймасчӗҫ. Кӑҫал иккӗмӗш фронт тӑвас тӗлӗшпе чӑнчӑн хӑрушлӑх пуррине пурте лайӑх пӗлсе тӑраҫҫӗ. Хальхи вӑхӑтра, Германи ҫарӗ хӗвелтухӑҫӗнче питӗ йывӑр условисенче тӑнӑ вӑхӑтра, хӗвеланӑҫ енчен пырса ҫапни Германие катастрофа умне илсе пыма пултарать».

* * *

Бельги патриочӗсем нимӗҫ оккупанчӗсене хирӗҫ хӑйсен пурнӑҫне шеллемесӗр ҫапӑҫаҫҫӗ. Брюссельре нимӗҫсен сывлӑшран тапӑнассинчен хӳтӗлекен штабӗн ҫуртне бомба пӑрахнӑ. 17 гитлеровец вилнӗ. Льеж районӗнчи железнодорожниксем январь уйӑхӗнче 25 паровоза юрӑхсӑра кӑларнӑ. Остенде хули ҫывӑхӗнче хӗҫпӑшаллӑ бельгиецсем нимӗҫ полицин отрядне тапӑнса, 28 гитлеровеца вӗлернӗ.

ҪУЛПУҪӐН ПРИКАЗӖ ҪӖНӖ ҪӖНТЕРӲСЕМ ТУМА ХАВХАЛАНТАРЧӖ

КУСЛАВККА, февралӗн 27-мӗшӗ. (Телефонпа). Предприятисемпе учрежденисенче тата колхозсемпе шкулсенче, Верховный Главнокомандующи Сталин юлташӑн приказне сӳтсе-явас тӗлӗшпе митингсемпе пухусем пулса иртеҫҫӗ. Приказа колхозниксене ӑнлантарса пама колхозсене районри партипе совет активне янӑ.

Ҫулпуҫӑн приказӗ районри ӗҫ ҫыннисене ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем тума хавхалантарчӗ. Предприятисемпе артельсенче ӗҫлекенсем хӑйсем ҫине ҫӗнӗ обязательствӑсем илеҫҫӗ, колхозниксемпе колхозницӑсем ҫуракине хатӗрленес ӗҫе хӑвӑртрах вӗҫлессишӗн кӗрешеҫҫӗ.

Приказа сӳтсе-явас тӗлӗшпе райпромкомбинатра (управляющийӗ Ефимов юлташ) митинг пулса иртрӗ. Унта обозоремонтнӑй цехӑн заведующийӗ Дмитриев юлташ сӑмах тухса каларӗ.

— Пирӗн комбинат Хӗрлӗ Ҫар 25 ҫул тултарнӑ тӗле февральти производство планне ӑнӑҫлӑн тултарчӗ,—терӗ вӑл.—Халӗ планран ирттерсе продукци кӑларас тӗлӗшпе ӗҫлетпӗр. Ку шутра эпӗ ертсе пыракан цех та пур. Ҫулпуҫӑн приказне эпир ӗҫ тухӑҫлӑхне вӑйлӑн ӳстернипе ответлеме сӑмах паратпӑр.

Хӗрлӗ Ҫар анлӑ фронтра ылханлӑ захватчиксене ҫӗмӗрсе, хӗвеланӑҫнелле хӑваласа пырать. Наступлени тӑвакан Хӗрлӗ Ҫара тылра кунне-ҫӗрне пӗлмесӗр, тухӑҫлӑн ӗҫленипе пулӑшмалла,—терӗ митингра Ахтямов ҫӗвӗҫ.—Эпӗ хамӑн ӗҫе малашне тата ӑнӑҫлӑрах туса пыма сӑмах паратӑп.

Ҫӗвӗ ҫӗлекен цех Хӗрлӗ Ҫар кунӗ тӗлне февральти плана 125 процент тултарнӑ. Халӗ планран ирттерсе продукци кӑларать. Цех коллективӗ март уйӑхӗнчи программӑна срокчен пурнӑҫлассишӗн кӗрешет.

И. Ефимов.

ВКП(б) райкомӗн кадрсем енӗпе ӗҫлекен секретарӗ.

КИЛХУҪИ ХӖРАРӐМӖСЕН АКТИВЛӐХӖ

ҪӖМӖРЛЕ. (Хамӑр корр.). Ҫӗршывпа фронта ытларах пулӑшас тесе хулари ӗҫҫыннисем государство умӗнчи обязательствӑсене срокчен парса татма тӑрӑшаҫҫӗ. Ҫавна май ӗнтӗ хулари финанс пайӗ кашни кварталтах хӑйне панӑ плана ирттерсе тултарать. 4-мӗш кварталта культсбор укҫине пухас енӗпе плана 123 процент, военнӑй налог енӗпе 116 процент тултарнӑ.

Налогсемпе культсбор укҫисене парас ӗҫ халӗ те анлӑн сарӑлса пырать. Уйрӑмах ку енӗпе килхуҫи хӗрарӑмӗсем пысӑк активлӑх кӑтартаҫҫӗ. Сӑмахран, Измайлова (Луначарски урам). Храмкова (Октябрьски урам), Шугова, Чернова тата ытти килхуҫи хӗрарӑмӗсем 1943 ҫулшӑн военнӑй налог, культсбор укҫине парса татрӗҫ.

Килхуҫи хӗрарӑмӗсем государство умӗнчи парӑмсене парса татнипе пӗрлех фронта урӑх майсемпе те пулӑшма тӑрӑшаҫҫӗ. Вӗсем фронтовиксем патне парнесем яраҫҫӗ, ӑшӑ тумтирсем пухаҫҫӗ, танксемпе самолетсем тума укҫа параҫҫӗ. Юлашки вӑхӑтра комбинатри поселокра ҫеҫ хӗрарӑмсем пуҫарнипе танксен колоннине тума 5 пин тенкӗ ытла укҫа тата темиҫе пин тенкӗлӗх облигаци пухнӑ.

КОМСОМОЛ ПУРНӐҪӖ

МАЛТА ПЫРАКАН ҪАМРӐКСЕМ КОМСОМОЛА КӖРЕҪҪӖ

Тӑван Хӗрлӗ Ҫар воинӗсен фронтри ҫӗнтерӗвӗсем совет халӑхне савӑнтараҫҫӗ, вӗсен ӗҫри хастарлӑхне татах та ӳстереҫҫӗ. Пирӗн комбинатри ҫамрӑксем те фронта пулӑшас тесе мӗнпур пултарулӑха пама тӑрӑшаҫҫӗ. Вӗсен пӗр шухӑш: ытларах продукци туса кӑларасси, фронт ыйтнине пурне те парса тӑрасси.

Ҫак кунсенче ҫамрӑк рабочисен политикӑллӑ тата производствӑллӑ активлӑхӗ уйрӑмах пысӑк. Вӗсем, хӑйсен мӗнпур пултарулӑхне тӑван ҫӗршывшӑн пама хатӗррине кӑтартса, ленинла-сталинла комсомол ретне кӗреҫҫӗ.

Комсомол ретне чӑн малтанах производствӑра малта пыракансем — стахановецсемпе стахановкӑсем, ӗҫ мастерӗсем кӗреҫҫӗ. Февраль уйӑхӗнче кӑна 28 ҫынна комсомол ретне илнӗ.

Петр Груздев, Сережа Лабашев, Ксенофонт Васильев кӗске вӑхӑт хушшинчех моторист пулса ӗҫлеме вӗренсе ҫитрӗҫ. Халӗ вӗсем нормӑсене кашни кунах 2 хут ирттерсе тултараҫҫӗ. Ку ҫеҫ те мар, тепӗр чухне вӗсем цехран икшер талӑк хушши тухмасӑр ӗҫлесе васкавлӑ заказсене срокра пурнӑҫлама пулӑшаҫҫӗ.

Груздев, Лабашев тата Васильев юлташсене нумай пулмасть комсомол ретне илнӗ. Комсомол билетне илнӗ чух вӗсем производствӑра татах та тухӑҫлӑрах ӗҫлеме сӑмах пачӗҫ.

Ҫамрӑк стахановец Петя Чалпаев ленинла-сталинла комсомол ретне ҫак уйӑхра кӗчӗ. Вӑл сложнӑй станокпа ӗҫлет. Нихӑш кун та ӑна нормӑна тултармасӑр цехран тухса кайнине курайман, икшер норма туса ӗҫлесси халь унӑн яланхи йӑлине кӗчӗ. Февралӗн малтанхи 10 кунӗ хушшинчи задание вӑл 208 процент тултарчӗ.

Ҫакӑн пек ӗҫлеҫҫӗ комсомол ретне ҫӗнӗрен кӗнӗ Батьков, Кандауров, Вендерович, Оля Федорова юлташсем те. Вӗсем цехра ӑмӑрту организаторӗсем пулса тӑраҫҫӗ.

„Ленинла-сталинла комсомолӑн ятне эпӗ чыслӑн илсе ҫӳреме пулатӑп. Хамӑн политикӑллӑ пӗлӗве ӳстернипе пӗрлех производствӑра стахановла ӗҫлеме, гитлерла ҫынҫиенсене хӑвӑртрах пӗтерсе тӑкмашкӑн фронта ытларах пулӑшма сӑмах паратӑп“,—тесе ҫырать хӑйӗн заявленинче Федя Наумов.

Наумов юлташа халӗ комсомол ретне илнӗ. Кулленхи нормӑна вӑл 150—200 процент тултарса ӗҫлет.

Ҫамрӑк комсомолецсем производствӑра стахановла ӗҫленипе пӗрлех обществӑллӑ ӗҫе те активлӑн хутшӑнаҫҫӗ. Вӗсем вулавҫӑсем, агитаторсем пулса ӗҫлеҫҫӗ, стена хаҫачӗсем кӑларас, общежитисенче ҫирӗп йӗркелӗхпе тасалӑх тӑвас тӗлӗшпе тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ. Лягушкин юлташ староста пулса ӗҫлекен общежити пур енчен те примерлӑ общежити шутланать. Кунта пурӑнакансем примерлӑ хваттершӗн пыракан конкурсра пӗрремӗш вырӑн йышӑнассишӗн тӑрӑшаҫҫӗ.

Ҫамрӑк комсомолецсемпе ӗҫлесси—пирӗн тӗп ӗҫсенчен пӗри. Эпир ку енӗпе ӗҫлессине юлашки вӑхӑтра лайӑхлатрӑмӑр. Халӗ пирӗн кашни цехрах ҫамрӑк комсомолецсем хушшинче политикӑллӑ темӑсем тӑрӑх калаҫусем ирттереҫҫӗ. Кунсӑр пуҫне ВЛКСМ Уставне вӗренес тӗлӗшпе те тӑтӑшах занятисем пулса иртеҫҫӗ. Ҫав занятисене союзра тӑман ҫамрӑксене анлӑн явӑҫтаратпӑр.

Пирӗн комбинатра комсомол ретне кӗме тивӗҫлӗ ҫамрӑксем сахал мар. Пирӗн задача—союзра тӑман ҫамрӑксем хушшинче политикӑлла-массӑллӑ ӗҫе куллен вӑйлатса пырса, вӗсене комсомол ретне явӑҫтарасси.

П. Ӑнисимов.

ВЛКСМ Ҫӗмӗрле комбинатӗнчи комитечӗн секретарӗ.

ШКУЛ АЧИСЕНЕ ҪАР ӖҪНЕ ВӖРЕНТЕССИНЕ ВӐЙЛАТМАЛЛА

КУСЛАВККА. (Телефонпа). 1942—43-мӗш вӗренӳ ҫулӗнчен пуҫласа шкул ачисене ҫар ӗҫне вӗрентесси мӗнпур шкулсен вӗренӳ программине кӗчӗ. Ку ӗнтӗ шкулсенче ҫак ҫӗнӗ дисциплинӑна вӗрентесси ҫине пысӑк ответлӑхпа ҫаварӑнса пӑхма хушрӗ. Анчах районра ку ӗҫ сӳрӗккӗн пулса пырать-ха. Ҫар ӗҫне вӗрентессине Туканашри тата Минкӗшри туллимар вӑтам шкулсенче лайӑхрах туса пыраҫҫӗ. Воробьевкӑри, Куславкка поселокӗнчи, Пученкери, Гоголихӑри шкулсенче военруксем ҫук. РОНО заведующийӗ А. Илларионова юлташ шкулсенчи военруксем программӑна пӗтӗмпех тултарса пыманни ҫинчен каларӗ. Ку ӗнтӗ ҫар ӗҫне вӗрентекен преподавательсем хӑйсен ӗҫӗшӗн ответлӑха туйманнинчен килнӗ. Ҫавӑнпа шкул ачисене ҫар ӗҫне вӗрентмелли программӑна нихӑш шкулта та пӗтӗмпех пурнӑҫласа пыни ҫук.

Ют ҫӗршывсенче

Хӗрлӗ Ҫар 25 ҫул тултарнӑ ятпа СССР-ӗн ют ҫӗршывсенчи посольствисемпе миссийӗсенче пулнӑ йышӑнусем

ТЕГЕРАН, февралӗн 26-мӗшӗ. (ТАСС). Февралӗн 23-мӗшӗнче Тегеранта, СССР посольствинче Хӗрлӗ Ҫар 25 ҫул тултарнӑ ятпа йышӑну пулса иртнӗ. Йышӑнура ҫаксем пулнӑ: премьер-министр Сохейли, меджлис председателӗ, министрсем, Иран ҫарӗн чылай офицерӗсем, дипломатиллӗ корпус, общественность представителӗсемпе журналистсем.

АНКАРА, февралӗн 26-мӗшӗ. (ТАСС). Хӗрлӗ Ҫар 25 ҫул тултарнӑ ятпа Анкарара СССР посольствинче йышӑну пулса иртнӗ. Йышӑнура Турци министрӗсем, меджлис депутачӗсем, Турцин генеральнӑй штабӗн представителӗсем, обществӑллӑ пысӑк деятельсем, союзлӑ тата туслӑ ҫӗршывсен дипломатиллӗ представителӗсем тата Турципе ютҫӗршыв пичечӗн представителӗсем пулнӑ.

Сохейли правительстви тунӑ деклараци

ТЕГЕРАН, февралӗн 26-мӗшӗ. (ТАСС). Иранри министрсен совечӗн председателӗ Сохейли меджлисра сӑмах тухса каланӑ. Хӑйӗн сӑмахӗнче вӑл Иранри ҫӗнӗ правительствӑн политикин тӗп йӗрӗсене палӑртнӑ. Сохейли ҫапла каланӑ: тулашри политика тӗлӗшпе Иран правительстви туслӑ тата кӳршӗллӗ ҫӗршывсемпе, пушшех те союзлӑ государствӑсемпе тата США-па, тачӑ ҫыхӑнса ӗҫлеме шутлать. Шалти политика тӗлӗшӗпе халӑх валли апат-ҫимӗҫ ҫителӗклӗ тӑратма, пурнӑҫ хакне йӳнетме, ялхуҫалӑх, сывлӑх тата халӑха ҫутта кӑларас енӗпе кирлӗ ӗҫсем тума шутлать, тенӗ.

Сохейли сӑмахӗ хыҫҫӑн меджлис правительствӑна шанни ҫинчен резолюци йышӑннӑ. Меджлисри 132 депутатран 99 депутат сасӑланӑ, вӑл шутран 89 депутат ҫав резолюци майлӑ сасӑланӑ.

Индири лару-тӑру

ЛОНДОН, февралӗн 26-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Бомбейре политикӑллӑ партисене ертсе пыракансен конференцийӗ пулса иртнӗ. Вӑл конференцире Гандине халех ирӗке кӑларасси ҫинчен Багадур Сапру либерал сӑмах тухса каланӑ.

Конференцире суйланӑ комитет Черчилль патне телеграмма янӑ. Телеграммӑра ҫапла каланӑ: Индири обществӑллӑ организацисен 200 представителӗ, тӗрлӗ ушкӑнсемпе тӗрлӗ интерессене палӑртакансем, Гандине пӗр сӑмахсӑрах ирӗке кӑлармалла кирли ҫинчен резолюци йышӑннӑ. Вӑл апат ҫиме пӑрахнӑ пирки унӑн сывлӑхӗ начарланса ҫитнӗ. Телеграммӑра ҫакна палӑртнӑ: Индире пулса иртнӗ йӗркесӗрлӗхсемшӗн Ганди тата нацилле конгресс айӑплӑ тени тӗрӗс маррине Инди правительстви пичетлесе кӑларнӑ Ганди ҫырӑвӗ лайӑх кӑтартса парать. Ганди пурнӑҫне ҫӑлни, тенӗ малалла, мир тума тата ирӗклӗ килӗшӳ тума май панӑ пулӗччӗ. Ганди вилес пулсан, Инди общественноҫӗ питӗ тарӑхса ҫиленнӗ пулӗччӗ. Пулса иртнӗ йӗркесӗрлӗхсем чылайӗшӗ иртнӗ ҫулла правительство йышӑннӑ мерӑсем ҫине ответ панипе пулнӑ.

Телеграммӑра малалла ҫапла каланӑ: ҫак резолюцие Инди вице-корольне парсан, вице-король хӑйӗн малтанхи решенине улӑштарма килӗшмен, тенӗ. Ҫакӑн пирки те ӗнтӗ комитет Ганди сывлӑхӗшӗн ответлӑха пӗтӗмпех Инди правительстви ҫине хурать, ҫав телеграмма ҫинчен Англи парламентне пӗлтерме ыйтать.

Телеграмма айне ҫаксем алӑ пуснӗ: Багадур Сапру, Медрасс провинцийӗн премьер-министрӗ пулнӑ Раджагопалачария, „Азад“ организацин председателӗ Алла Бакш, Хинду организацин секретарӗ Махасаба Мунже, Индири коммунистсен партин Центральнӑй Комитечӗн представителӗ Ранадив, профсоюзсен конгресӗн генеральнӑй секретарӗ Джоши т. ыт. те.

Багадур Сапру патне Черчилль ответлӑ телеграмма янӑ. Телеграммӑра ҫапла каланӑ: Гандине тата конгресӑн ытти лидерӗсене хупса хума йышӑннӑ сӑлтавсем халӗ те ҫаплипех юлаҫҫӗ, тенӗ. „Индипе Великобритани правительствисен пирвайхи задачи вӑл Индие тапӑнса кӗрессинчен хӳтӗлени тата пӗрлешнӗ нацисен ӗҫӗнче Инди паллӑ вырӑн йышӑнса тӑмалла тӑвасси пулса тӑрать“, тенӗ. „Ҫавӑн пирки те,—тенӗ телеграммӑра,—Ганди ҫиме пӑрахса хӑйне пӗр сӑмахсӑр ирӗке кӑларттарасшӑн пулни Инди правительствине хӑйӗн обязанноҫӗсене, пӗрлешӳллӗ нацисем пирки тата Инди пирки илнӗ обязанноҫӗсене пурнӑҫламасӑр тӑма хушма пултараймасть“.

◆

ТУНИСРИ ВӐРҪӐ ӖҪӖСЕМ

ЛОНДОН, февралӗн 26-мӗшӗ. (ТАСС). Союзниксен Ҫурҫӗр Африкӑри хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен штабӗн пӗлтерӗвӗнче ҫапла каланӑ: Кассерин ятлӑ сӑртсем хушшинчи ҫул союзлӑ войскӑсен аллинче ӗнтӗ, Англипе Америка ҫарӗсем, танксем пулӑшнипе, тӑшман ҫарӗн хыҫалти пайӗсене пырса тапӑннӑ та тӑшманӑн чаҫӗсене каялла чактарнӑ. Ҫавӑн пекех вӑл ҫултан ҫурҫӗр-хӗвелтухӑҫнелле тата кӑнтӑр-хӗвеланӑҫнелле выртакан высотасем те союзниксен аллинчех тӑраҫҫӗ.

Сбибы районӗнче союзниксен войскисем каялла чакакан тӑшмана хӑваласа, вунӑ-вунпилӗк миля малалла кайнӑ.

Италири ялсенчи йывӑр пурнӑҫ

СТАМБУЛ, февралӗн 23-мӗшӗ. (ТАСС). Италири «Коррьере Делла Сера» хаҫат ялти пурнӑҫ ҫинчен статья пичетлесе кӑларнӑ. Вӑл статьяра Итали хресченӗсен йывӑр пурнӑҫӗ ҫинчен каланӑ.

Ялта, тет хаҫат, ӗҫ вӑйӗ ҫитменни питӗ ҫивӗччӗн палӑрать. Кунта ӗҫлеме пултарайман ҫынсем кӑна юлнӑ. Нумай выльӑха, вӑл шутра ӗҫлекен выльӑха та, ҫар валли илсе кайнӑ. Ялхуҫалӑх машинисем валли горючи ҫук, вӑл войскӑсем валли кирлӗ.

Выльӑх апачӗ ытларах та ытларах ҫар валли кайса тӑнӑ пирки, тет «Коррьере Делла Сера», хресчен выльӑха паракан апат хисепне сахаллатсах пырать. Выльӑха хресчен пӗр ывӑҫ кукуруза та пама пултараймасть, апла тунипе вӑл хӑйӗн ачисенчен апат туртса илнӗ пулӗччӗ.

Хаҫат каланӑ тӑрӑх, Итали хресченӗшӗн чи йывӑрри вӑл—юлашки апат-ҫимӗҫе государствӑна парасси пулса тӑрать. Хресченсем апат-ҫимӗҫсене государствӑран пытараҫҫӗ, тесе ӳпкелешет хаҫат. «Ялти пурнӑҫ,—тет юлашкинчен хаҫат,—ҫав териех хӗсӗнсе ҫитнӗ».

ФРАНЦИ КАРАПӖСЕНЕ СОЮЗНИКСЕМ ҪУМНЕ ПӖРЛЕШТЕРЕССИ ҪИНЧЕН ПЫРАКАН КАЛАҪУСЕМ

ВАШИНГТОН, февралӗн 25-мӗшӗ. (ТАСС). США ҫарӗҫ министрӗ Нокс пресс-конференцире ҫапла каланӑ: Александрия хулинче тӑракан Франци флотне союзниксем ҫумне пӗрлештересси ҫинчен англичансем Франци адмиралӗ Годфруапа калаҫаҫҫӗ. Пӗрлешӳллӗ Штатсем Мартиника утравӗнчи Франци влаҫӗсемпе утраври тинӗсҫар вӑйӗсене союзниксем ҫумне пӗрлештересси ҫинчен калаҫаҫҫӗ.

ИСПАНИПЕ ФРАНЦИ ХУШШИНЧЕ ТАНЖЕРТА ПУЛНӐ КОНФЛИКТ

ЛОНДОН, февралӗн 24-мӗшӗ. (ТАСС). „Дейли экспресс“ хаҫат пӗлтернӗ тӑрӑх, Танжерти (ҫӗршывсем хушшинчи зона) Испани влаҫӗсем ҫак кунсенче Францин почтӑпа телеграф бюроне тытса илме тӑнӑ. Ҫав бюро аллинче Ҫурҫӗр Африкӑна Англипе тата США-па ҫыхӑнтарса тӑракан пӗртен пӗр кабель тӑрать. Испани Мароккинчи верховнӑй комиссар генерал Оргас ячӗпе генерал Жиро икӗ телеграмма янӑ. Вӑл телеграммӑсенче ҫакна асӑрхаттарнӑ: „Франци харпӑрлӑхне вӑйпа тытса илме хӑтланни ҫине Франци владенийӗсенче часах ответлӑ мерӑсем йышӑнмалла пулать“, тенӗ.

◆

ХРОНИКА

Ҫарти ӗҫе куҫнӑ пирки А. В. Хрулев юлташа Ҫулйӗр Халӑх Комиссарӗн ӗҫӗсенчен хӑтарнӑ.

Ҫулйӗр Халӑх Комиссарӗ пулса ӗҫлеме **Л. М. Каганович** юлташа уйӑрса лартнӑ.

◆

Пӗлтерӳ

Мартӑн 1-мӗшӗнче, каҫхине 8 сехетре, ВКП(б) Горкомӗн Парткабинетӗнче (Чувашская ур., 6) докладчиксемпе агитаторсем валли инструкциллӗ лекци пулать. Лекци теми: „Мартӑн 8-мӗшӗ—пӗтӗм тӗнчери хӗрарӑмсен Коммунистла кунӗ“.

Лекцие ВКП(б) Горкомӗн лекторӗ Давтян юлташ вулать.

ВКП(б) Горкомӗн Парткабинечӗ.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн—0—67, редакци секретарӗн—4—26, промышленность пайӗн—3—99, ялхуҫалӑх пайӗн—5—31, издательство конторин—0—23.

НТ 1260 Типография № 1, Управления полиграф промышленности при СНК ЧАССР. Заказ № 2 Ф. 6. 58. 42 п.